

**OILADA KONFLIKTLARNI YUZAGA KELISH SABABLARI VA ULARNI
OLDINI OLISHGA QARATILGAN CHORA TADBIRLAR**

Olimjonova Ziyat Bobamurod qizi

Toshkent Tibbiyot Akademiyasi o'qituvchisi

Eshquvatova Gulnoza Oilmjon qizi

Fayzullayev Murodjon O'ktam o'g'li

Toshkent tibbiyot akademiyasi talabalari

Annotatsiya: Mazkur maqolada oilada kelib chiqishi mumkun bo'lgan konfliktli vaziyatlar, ularning oldini olishga qaratilgan chora va tadbirlar keltirib o'tilgan.

Kalit so'zlar: Konflikt, nizo, mojaro, suiste'mollik, buffer, xudbinlik, oilaviy munosabat.

Har qanday oila o'z hayoti davomida muammoli vaziyatlarga duch keladi, ularni hal qilish individual ehtiyojlar, motivlar va manfaatlarning nomuvofiqligi sharoitida amalga oshiriladi. Konflikt qarama-qarshi yo'naltirilgan maqsadlar, manfaatlar, pozitsiyalar, fikrlar to'qnashuvi sifatida belgilanadi. Oilaviy nizolar er-xotin, ota-onalar va bolalar, turmush o'rtoqlar va har bir er-xotinning ota-onalari, bobo-buvilar va nevaralar o'rtasidagi nizolarga bo'linadi. Oilaviy munosabatlarda asosiy rol ni nikohdagi nizolar egallaydi. Ular ko'pincha turmush o'rtoqlarning ehtiyojlaridan norozilik tufayli paydo bo'ladi. Nikohdagi nizolarning sabablarini ajratib ko'rsatish mumkin: er-xotinning psixoseksual mos kelmasligi; - o'zining "men" ning ahamiyatiga bo'lgan ehtiyojdan norozilik, sherik tomonidan qadr-qimmat tuyg'usiga hurmatsizlik; Oilani o'rganayotgan mutaxassislar fikriga ko'ra, nikoh sheriklarining uyg'unligi har doim ham erishilmaydi va odatda darhol emas (Kovalev S.V., Sysenko V.A.). Ichki, chuqur mos kelmaslikning har qanday, hatto eng shaxsiy jihati ham muqarrar ravishda o'zini xulq-atvor mojarolari shaklida namoyon qiladi.

N. V. Grishina ta'rifiga ko'ra, konflikt ikki qutbli hodisa (ikki tamoyilning qarama-qarshiligi) bo'lib, qarama-qarshiliklarni bartaraf etishga qaratilgan tomonlarning faoliyatida namoyon bo'ladi va tomonlar faol sub'ekt (sub'ektlar) bilan ifodalanadi.

Oiladagi nizolarning sabablari:

Mojaroni boshlash uchun juda ko'p rasmiy sabablar bo'lishi mumkin - kechki ovqat mazasiz, biz bolalarni noto'g'ri tarbiyalaymiz, noto'g'ri gapiramiz, noto'g'ri qilamiz. Lekin mojaroning haqiqiy sabablari juda kam va psixologlar ularni uzoq vaqt davomida o'rganib chiqdilar. Biz oilalardagi nizolarning asosiy sabablarini ko'rib chiqamiz. Shu bilan birga, biz turmush o'rtoqlardan birining ochiq ko'pxotinligini, spirtli ichimliklarga, giyohvandlikka yoki qimor o'yinlariga qaramligini ko'rib chiqmaymiz, chunki bu muammolarni mutaxassislar yordamisiz hal qilish juda qiyin

Birinchi sabab - oila qurishdagi shoshqaloqlik. Eng tez-tez janjallar o'ylamasdan turmush qurgan juftliklar o'rtasida, birinchi muhabbat, ko'chib o'tish tufayli yaqinini yo'qotish qo'rquvi va boshqalar tufayli sodir bo'ladi. Ikkinchi eng keng tarqalgan sabab - moliyaviy muammolar. Agar oilada har kuni pul yetarli bo'lmasa, oddiy uy-joy yoki kerakli narsalarni sotib olish imkoniyati bo'lmasa, bu uning har bir a'zosini depressiya holatiga keltiradi. Ertami-kechmi turmush darajasidan doimiy norozilik o'zaro ayblovlar va janjallarga olib keladi. Agar siz moliyaviy muammolarni hal qilish uchun oilani yig'adigan tarzda o'rashga muvaffaq bo'lsangiz, bu juda yaxshi. Ammo ko'pincha buning aksi bo'ladi. Ota-onalar bilan munosabatlar ko'plab oilalarni buzgan yana bir omil. Onam va dadam har birimiz uchun eng yaqin odamlardir va agar ular turmush qurgan bolalarning ishlariga aralashsa, ko'p hollarda bu turmush o'rtoqlar o'rtasidagi nizolarga olib keladi. Shuningdek, oilalarga tez-tez ko'chib o'tish, xizmat safarlari va juda band bo'lgan ish jadvallari salbiy ta'sir ko'rsatadi, bu ularning birga vaqt o'tkazishiga to'sqinlik qiladi.

Nikohdagi nizolarning sabablari.

V. A. Sysenko (1981) barcha oilaviy nizolarning sabablarini uchta keng toifaga ajratadi:

1. Mehnatni adolatsiz taqsimlash asosidagi nizolar (turli xil huquq va majburiyat tushunchalari);
2. Har qanday ehtiyojlarni qondirmaslik asosidagi nizolar;
3. Ta'limdagi kamchiliklar tufayli janjal.

Oiladagi nizolar bolalarga juda salbiy ta'sir qiladi. Hech qanday qichqiriq va ochiq tajovuz bo'lmasa ham, bolalar ota-onalari o'rtasidagi begonlashuvni, yolg'onni va kamsitishni juda yaxshi sezadilar va his qiladilar. Agar mojarolar suiiste'mollik bilan birga bo'lsa va hatto bu bola uchun katta stress bo'lib, hissiy va ruhiy kasalliklarning sababi bo'lishi mumkin.

Mojarolarni qanday hal qilishni o'rganish, shubhasiz, juda muhimdir. Ammo ularning paydo bo'lishining oldini olishni o'rganish juda muhimdir. Tez-tez to'qnashuvlarning oldini olish uchun sherikni idealizatsiya qilishni to'xtatish va uni barcha kamchiliklari bilan qabul qilish kerak. Biz hammamiz boshqacha ekanligimizni tushunishingiz va har qanday muammolarni hal qilishda maksimal bag'rikenglik ko'rsatishga harakat qilishingiz kerak. Agar siz mayda-chuyda narsalarga rozi bo'lmasangiz, janjalni boshlay olmaysiz. Xudbinlik va o'jarlikdan voz kechish juda muhimdir. Esingizda bo'lsin, sizning hamkoringiz ham o'z fikri, o'zini o'zi qadrlashi, rejalari va istaklariga ega. Umumiy narsani yoki vaziyatni bartaraf etish yo'lini topishga harakat qiling. Yashirin tajovuz nafaqat oilaning buzilishiga, balki ko'plab kasalliklarga olib keladi, Nikohning eng muhim komponenti bir-biri bilan muloqot qilish qobiliyatidir. Turmush o'rtoqlar o'rtasidagi muloqot jarayonida keskinlikni

bartaraf etishga yordam beradigan aloqa rivojlanadi. Biroq, er-xotinning turmush qurganiga qancha vaqt bo'lishidan qat'i nazar, oilaviy mojaro odatiy holatdir. Ko'pgina oilalarda turmush o'rtoqlar o'zlarining sherigiga g'azablanishlarini olib tashlashga odatlanganlar, bunday xatti-harakatlarga javob g'azabdir. Bunday holatlar oilada tartibsizlik va tartibsizliklarni keltirib chiqaradi, janjallarning oldini olish va nikohni mustahkamlash uchun muloqot san'atini egallash kerak. Bunda oilaviy nizolarning psixoterapiyasi ham yordam beradi.

Xulosa o'rnida shuni aytish joizki, odamlar jamiyatining saqlanib qolishida ham oila ayrim alohida olingan shaxs bilan yaxlit jamiyat o'rtasida o'ziga xos – ko'prik rolini o'ynab kelmoqda. Zero, madaniy va ma'naviy qadriyatlarni saqlab, avloddan-avlodga yetkazishda davlat va jamiyatdagi ta'lim muassasalari, madaniyat o'choqlarining ham muayyan roli bor, lekin ularda o'zgarishlar tez-tez ro'y bergani sababli, ularning avlodlararo muqaddas sanalib kelinayotgan qadriyatlarni asrab-avaylashdagi roli oilachalik yuqori bo'lolmaydi. Shuning uchun davlat oilaning mustahkam va farovonligi, odamlarning unda tinchlik, xotirjamlikda yashashlaridan hamisha manfaatdor ekanligi sababli ham muayyan qonunlar va yuridik tizimni ushlab turadiki, ular orqali nafaqat nikohning o'zi, balki ota-ona va farzandlar o'rtasidagi munosabatlarni ham muvofiqlashtirib boradi. O'zbekistonda yosh oilalarga ko'rsatilayotgan muruvvatlar, bola tug'ilishi va katta bo'lishi uchun suyunchi puli, nafaqalarning belgilanishi, onalik va bolalikning ijtimoiy muhofaza qilinayotganligi, ota yoki ona farzand oldida o'z burchini bajarmagan taqdirda moddiy, ma'naviy, hatto, jinoiy sanksiyalar orqali jazolanishi ushbu noyob maskanni mustahkamlash, u orqali milliy va umuminsoniy qadriyatlarni keyingi avlodlar uchun saqlash vazifasini bardavom etishdan iboratdir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Karimovna, N. Y. (2022). AUTISM AND THE IMPORTANCE OF COMMUNICATION WITH PATIENTS OF THIS DISEASE. *Gospodarka i Innowacje.*, 23, 8-10.
2. Нарметова, Ю. (2016). Тиббиёт муассасаларида психологик диагностика ишларини ташкил этишга тизимли ёндашув. *Scienceweb academic papers collection.*
3. Karimovna, N. Y. (2022). YOSHLARDA INTERNETGA TOBELIK MUAMMOLARI. *TA'LIM VA RIVOJLANISH TAHLILI ONLAYN ILMIY JURNALI*, 2(12), 96-99.
4. Нарметова, Ю. (2014). Депрессия-психосоматик касалликларнинг предиктори сифатида. *Scienceweb academic papers collection.*
5. Xudoynazarovich, E. A., & Ulug'bekovich, X. O. (2023). BEMORLARDAGI JARROHLIK OPERATSIYASIDAN OLDINGI VA KEYINGI

PSIXOEMOTSIONAL HOLATLAR. ОБРАЗОВАНИЕ НАУКА И ИННОВАЦИОННЫЕ ИДЕИ В МИРЕ, 18(1), 89-92.

6. Rustamovna, A. S. (2023). XOTIRA BILAN BOG'LIQ KASALLIKLARNI DAVOLASHDA PSIXOLOGIYANING O'RNI. *Journal of new century innovations*, 26(2), 17-19.

7. Baxtiyor o'g'li, M. R. (2023). TIBBIYOT SOHASIDA KONFLIKTLARNI OLDINI OLISHGA QARATILGAN STRATEGIYALAR. *Journal of new century innovations*, 26(2), 20-21.

8. Ravshanovna, R. Z. (2023). PSIXOLOGIK KASALLIKLAR. *Journal of new century innovations*, 26(2), 22-24.

9. Akramovich, A. A. (2023). KASALLIKLARNI DAVOLASHDA PSIXOLOGIK YONDASHUVCNING AHAMIYATI. ОБРАЗОВАНИЕ НАУКА И ИННОВАЦИОННЫЕ ИДЕИ В МИРЕ, 17(5), 33-35.

10. Abdunasimovich, I. S. (2022). KONFLIKTOLOGIYADA TANA ZABONI. *Scientific Impulse*, 1(2), 633-637.

11. Daughter, S. A. I. S. (2022). FORMING QUALITIES OF PATIENCE WITH THE HELP OF HADITHS. *PEDAGOGICAL SCIENCES AND TEACHING METHODS*, 2(18), 233-236.

12. Baxtiyarovna, S. D., & Ziyat, O. (2023). PSIXOSOMATIK KASALLIKLARIDA QO'LLANILADIGAN PSIXOPROFILLAKTIK USULLAR. *Scientific Impulse*, 1(8), 861-864.

13. Ziyat, O., & Nafosat, S. (2023). PSIXOLOGIYADA ONG VA ONG HAQIDAGI NAZARIYALAR. *Scientific Impulse*, 1(8), 857-860.